

Työvoiman kysynnästä ja poistumasta Kaupan klusterissa Varsinais-Suomi 2020-2030

Turun tutkimus- ja ennakointipalvelu

Juha Pusila

Varsinais-Suomen osaamisen tulevaisuutta ennakoimassa

Turku | Varsinais-Suomen liitto | Turun yliopisto | Kumppanuusfoorumi | Turun ammattikorkeakoulu | Novida | Yrittäjät Varsinais-Suomi | Turun Aikuiskoulutuskeskus | Raseko | Turun kauppakamari
Varsinais-Suomen ELY-keskus | TE-palvelut | Teknologiakampus Turku | Terveyskampus Turku | Salon seudun koulutuskuntayhtymä | Yrityssalo Oy

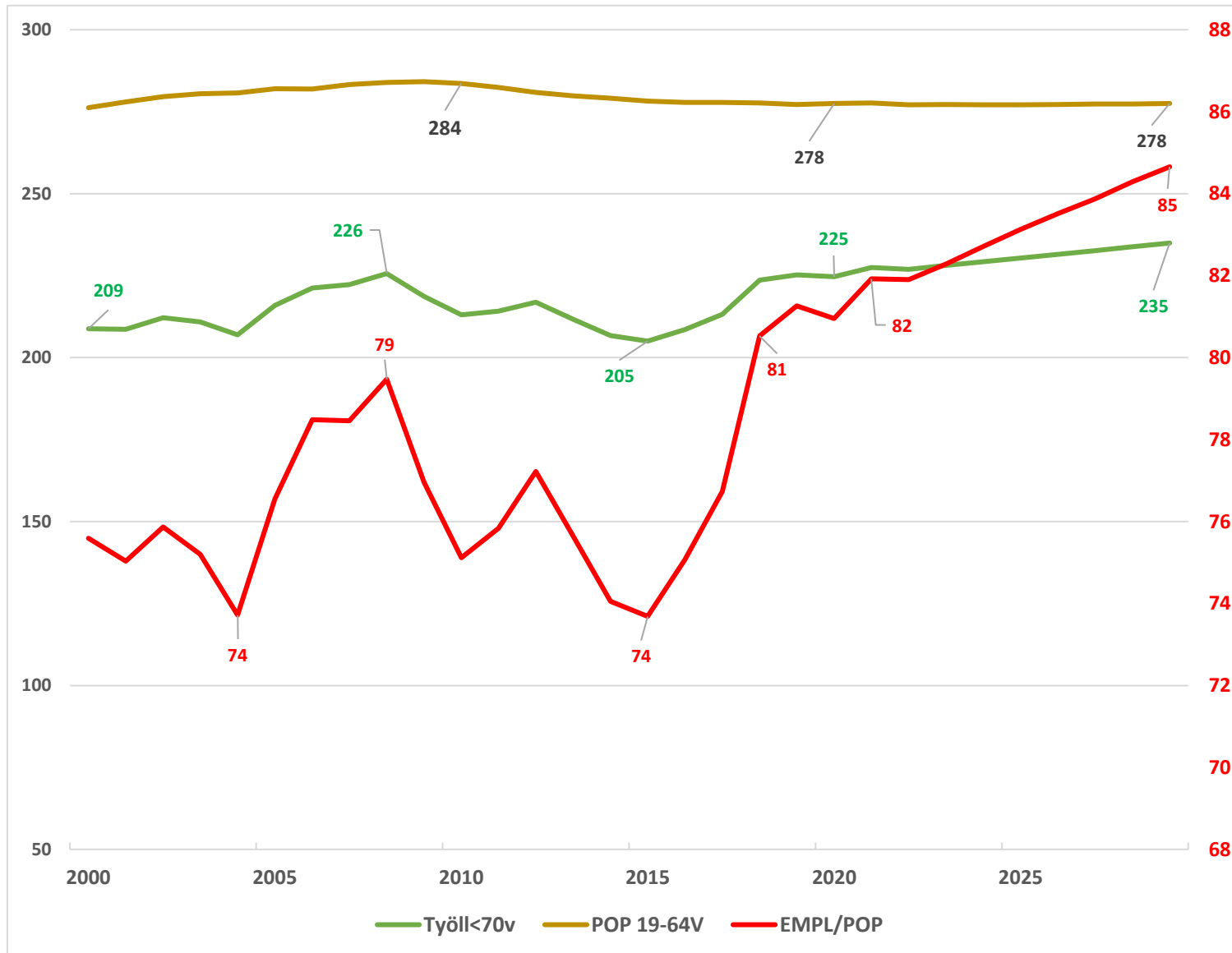
Taustaksi

- Ennakointiakatemia tilasi tammikuussa 2022 kartoituksen aiheesta Osaajatarve Varsinais-Suomessa 2030
- Lähtökohtina EA-klusterien rakenne ja kehitys sekä OPH:n, PTT:n ja TEM:n raportteja työvoiman ja osaajien tarpeesta 2020- ja 2030-luvuilla
- Määrällistä ennakointia: käytetty Työssäkäyntitilaston tietoja, erityisesti 2019 ikärakennetilastoja ammatin, toimialan ja koulutusasteen mukaan
- Keskiössä tilanne Varsinais-Suomessa, mutta myös vertailua koko maan tilanteeseen

Varsinais-Suomen asemasta

- Varsinais-Suomi on osa lounaista kasvukolmiota (HKI - TRE - TKU), jonne kasvu on suurelta osin kohdistunut ja kohdistuu jatkossakin
- Työllisyysaste on alueella perinteisesti koko maan kakkossijalla Uudenmaan jälkeen (Varsinais-Suomessa on nyt saavutettu 75%)
- Väestökehityksessä V-S on jäänyt Pirkanmaasta ja Uudestamaasta
- Varsinais-Suomi on väestökehityksessä jakautunut kahtia, kun Turun seudulla työikäinen väestö kasvaa ja muualla vähenee
 - Maahan- ja maassamuuton voittaja-alue
 - Maahanmuuttajataustaiset potentiaaltehtäjänä

Työikäisten määrä ja poistuma sekä työllisten osuus työikäisistä Varsinais-Suomi: toteuma 2000-2021 ja ennuste vuosille 2022-2029

Työikäinen väestö (POP 19-64v) ei vähene Varsinais-Suomessa 2020-luvulla
- poikkeuksellista sillä yleensä määrä vähenee
- kasvu keskittyy Turun seudulle

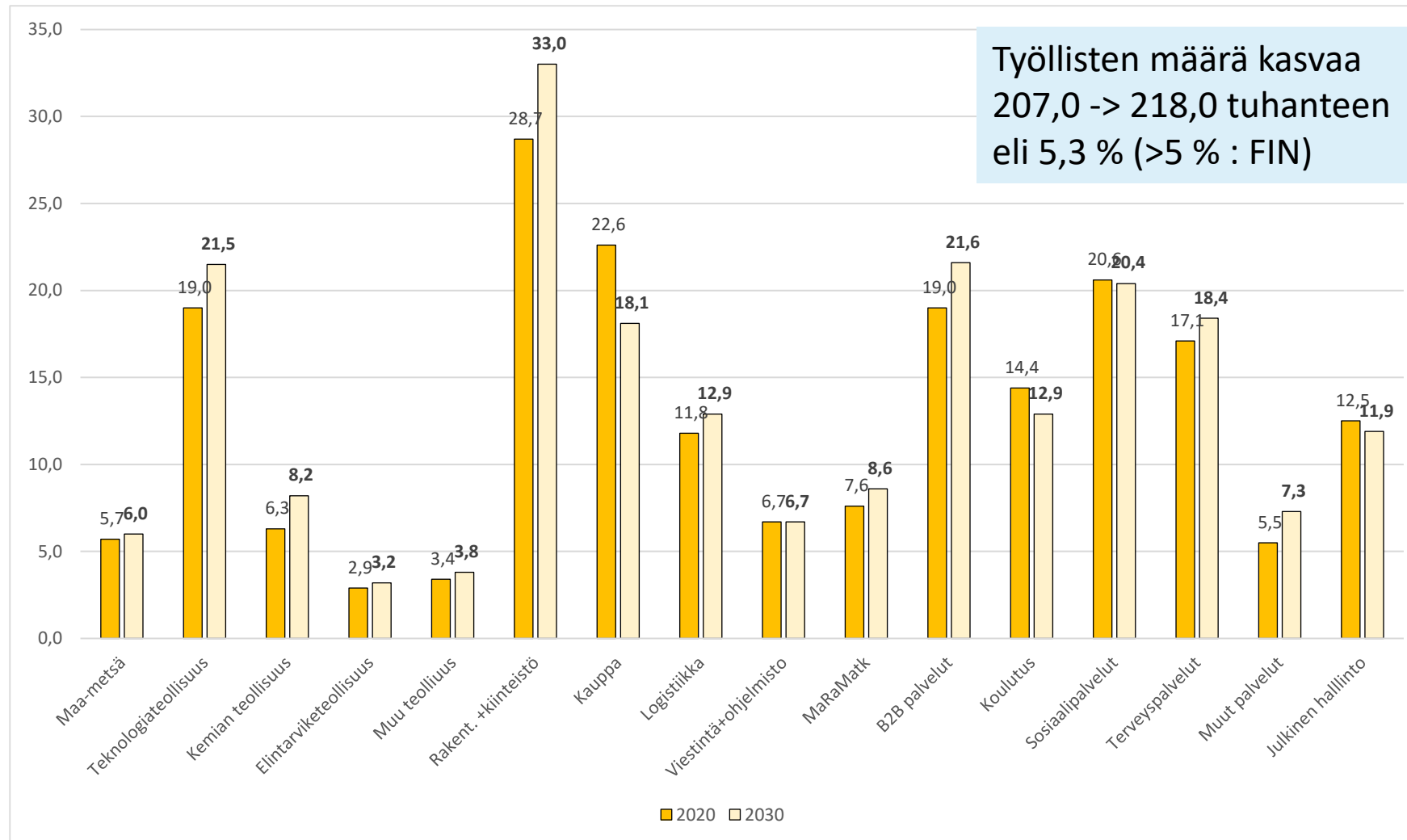
Työllisten (Työll<70v) määrän arvioidaan kasvavan 2020-luvulla n. 5 % eli keskimäärin runsaat 1 000 työllistä vuodessa

Työllisten osuus työikäisistä (EMPL/POP) kasvaa 3 % eli 85 prosenttiin. Kasvuvauhti ei ole poikkeuksellisen suurta verrattuna tilanteisiin 2000- ja 2010-luvuilla

Tilanne on toki muuttumassa aiempaa haasteellisemmaksi, sillä jo vuonna 2018 osuus kohosi aiempaa 2000-luvun huippua (2008) korkeammalle tasolle. Osuus on kasvanut edelleen ja kasvaa ennusteessakin, mutta hitaampaa tahtia kuin parina aiempaa vuosikymmenenä

Lähteet: Tilastokeskus:
työvoimatutkimus, väestötilastot (2000-2021 ja väestöennuste; työllisten määrän ennuste - JP

Työllisten määrä 2020-2030, Varsinais-Suomi

Tässä on sovellettu OPH:n toimialaluokitusta (33 alaa)

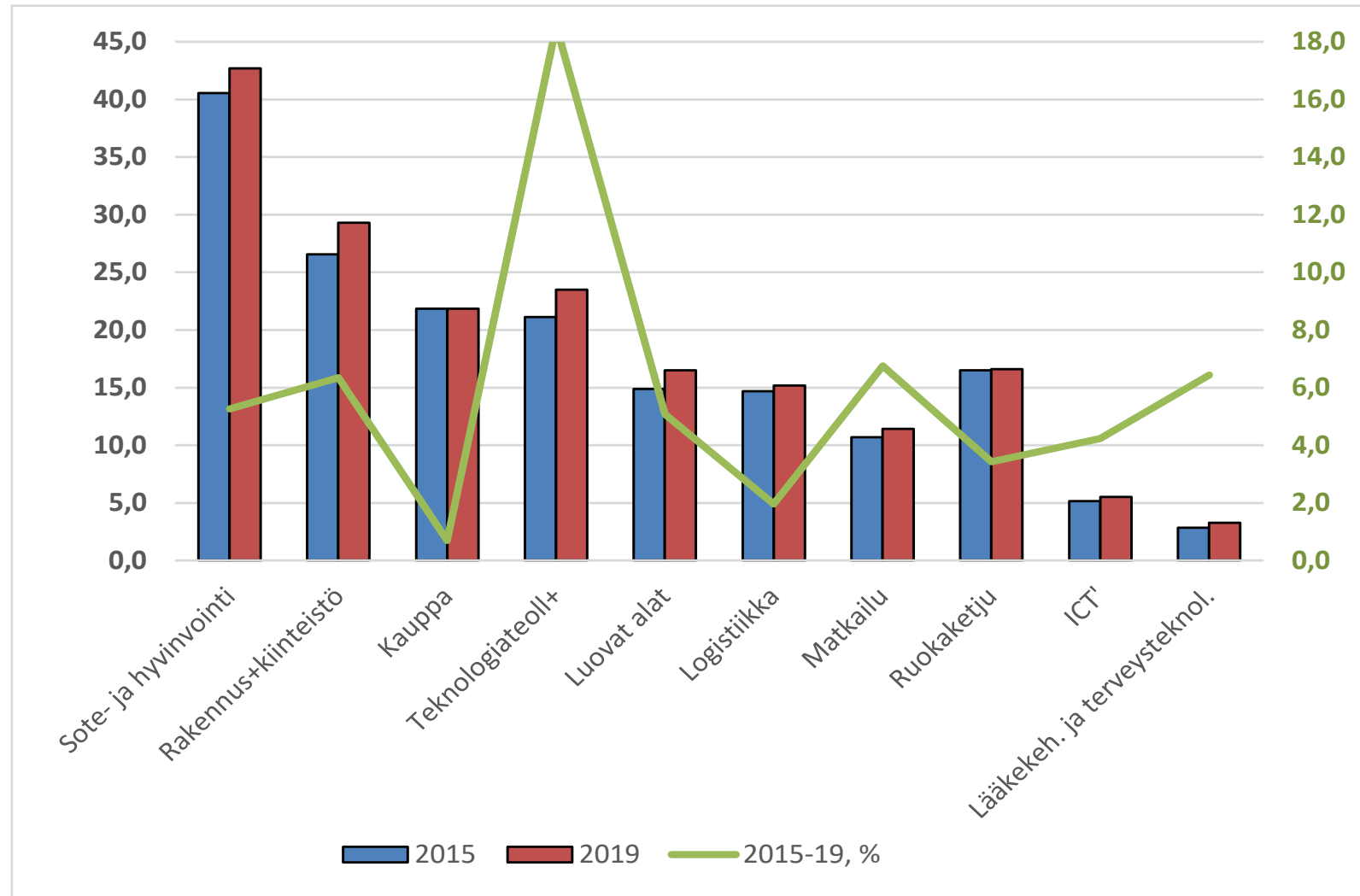
Alojen kasvukertoimet:
OPH 2019 ja PTT 2021

Kasvua teollisuudessa ja palveluissa – suurinta kuitenkin rakennus- ja kiinteistöalalla

Julkisen hallinnon, kaupan ja koulutusaloilla työllisten määrä vähenee.

Lähteet: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto; ennuste - JP

Työpaikkojen määrä EA-klustereissa 2015 ja 2019 sekä kasvuprosentti, Varsinais-Suomi

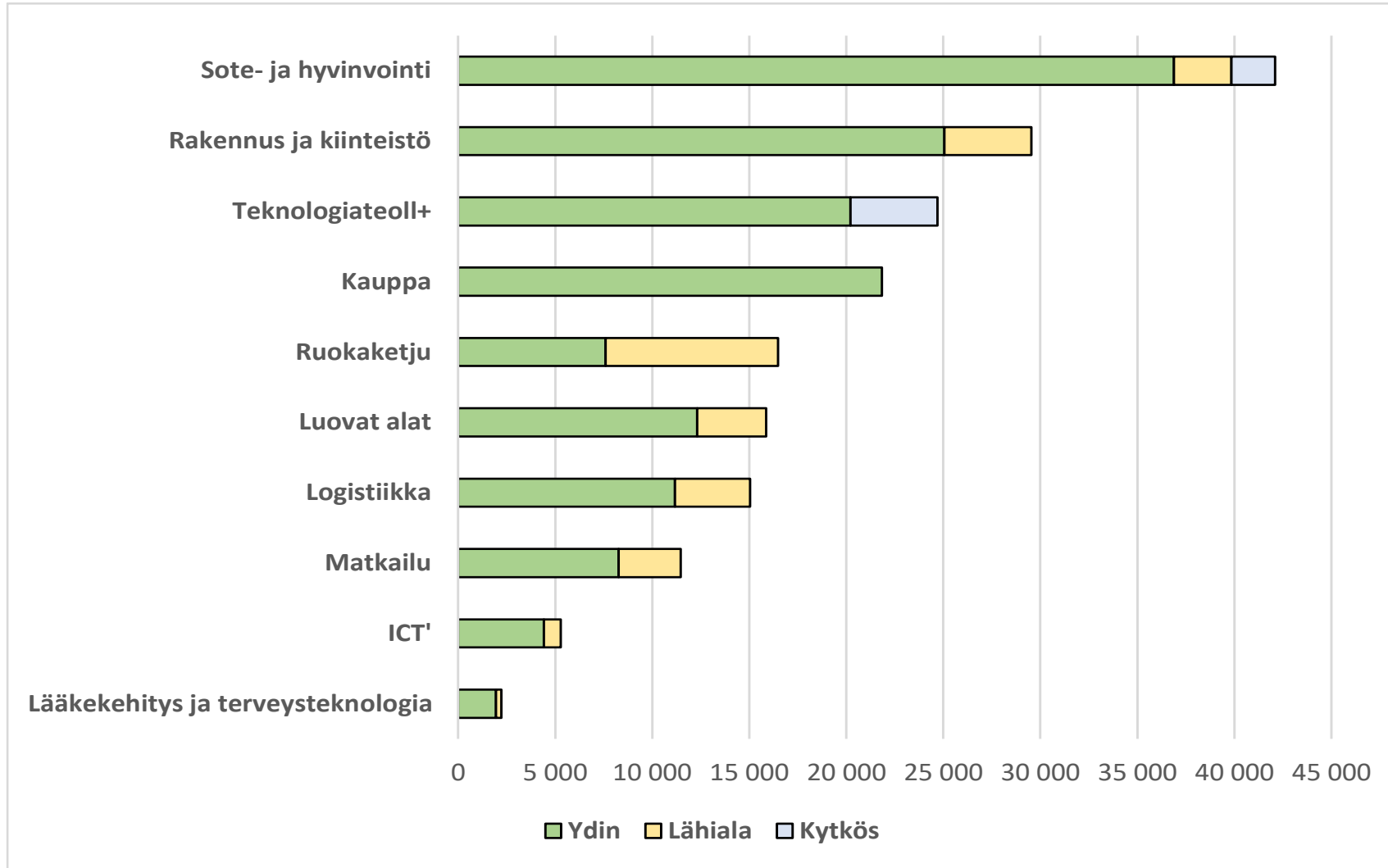
Työpaikkojen määrä kasvoi 5,6 % v:na 2015-2019.

EA-klustereista ripeintä kasvu oli Teknolomiteollisuudessa (19%).
- Aloista syvimmässä aallonpohjassa vuonna jolloin kaikki alat olivat 2010-luvun syvimmässä kuopassa

Keskimääräistä nopeampaa kasvu oli myös Rakennus ja kiinteistö-, Matkailu- sekä Lääkekehitys ja Terveysteknologia – aloilla.

Klusterit on muodostettu toimialan mukaan. Näin seuraavissakin dioissa ellei toisin mainita.

EA-klusterien työpaikat Varsinais-Suomessa

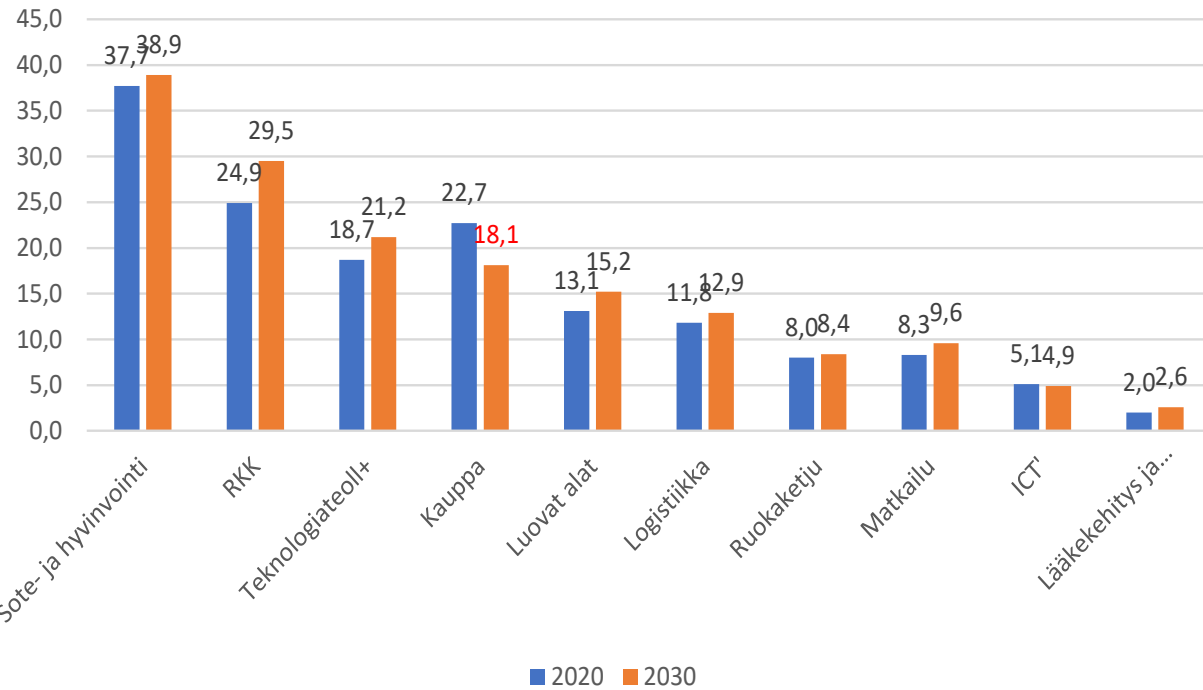
Klusterissa on 2-3 osaa:
Ydin: alat, jotka ovat selkeästi juuri ko. toimintaa
Lähiala: alat, joista suuri osa on ko. toimintaa
Kytkös: alat, joista merkittävä osa on ko. toimintaa

Huom! Yksittäinen toimiala voi kuulua useampaan klusteriin

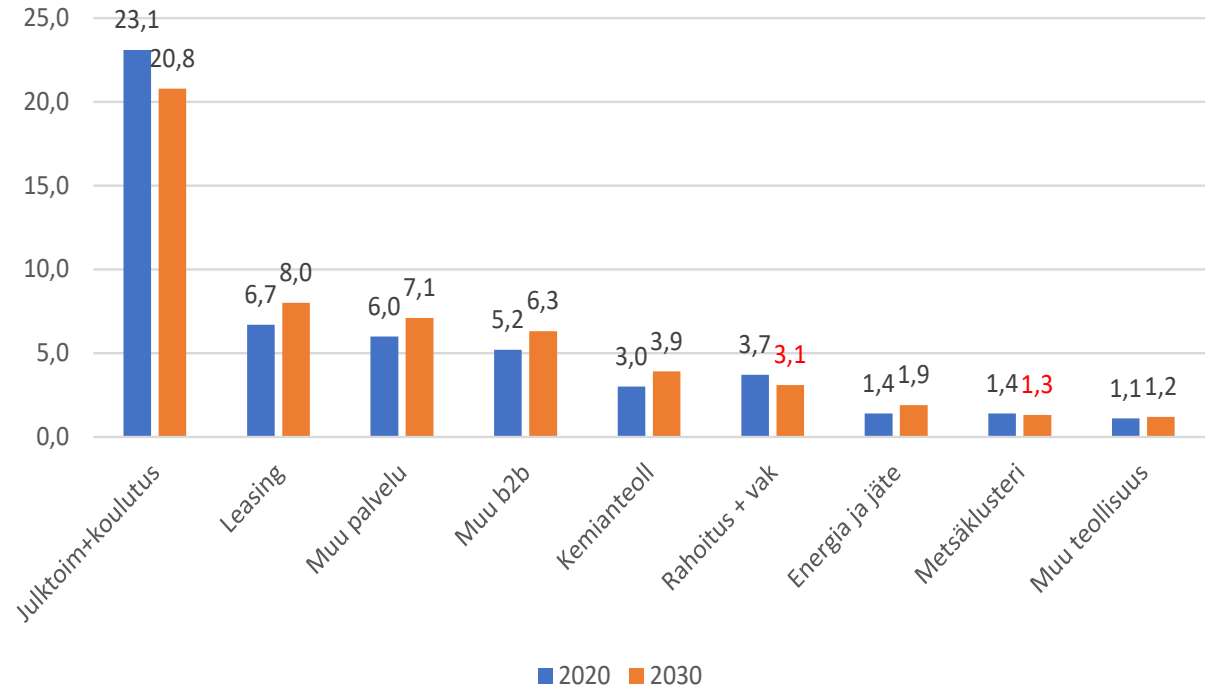
Eli eri klusterien työpaikkoja EI voi suoraan laskea yhteen

Varsinais-Suomessa työpaikoista kuuluu johonkin klusteriin n. 150 000 eli 75% kaikista työpaikoista

Työllisten määrä EA-klustereissa 2020-2030, Varsinais-Suomi

Työllisten määrä muilla aloilla 2020-2030, Varsinais-Suomi

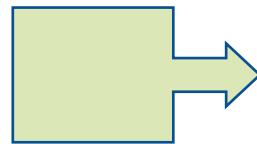
Toimialatietojen perusteella tehty ennusteita – työllisten määrä kasvaa 5% 2020-luvulla (n. 11 000 hlöllä V-S)
Kasvu jakautuu eri aloille yo. kuvioiden mukaisesti.

Uusien osaajien tarve 2020-luvulla tulee olemaan myös Varsinais-Suomessa haaste:

Työpaikkojen kokonaismäärän kasvu : 11 000

Poistuma työelämästä ikä-eläkkeelle: 45 000

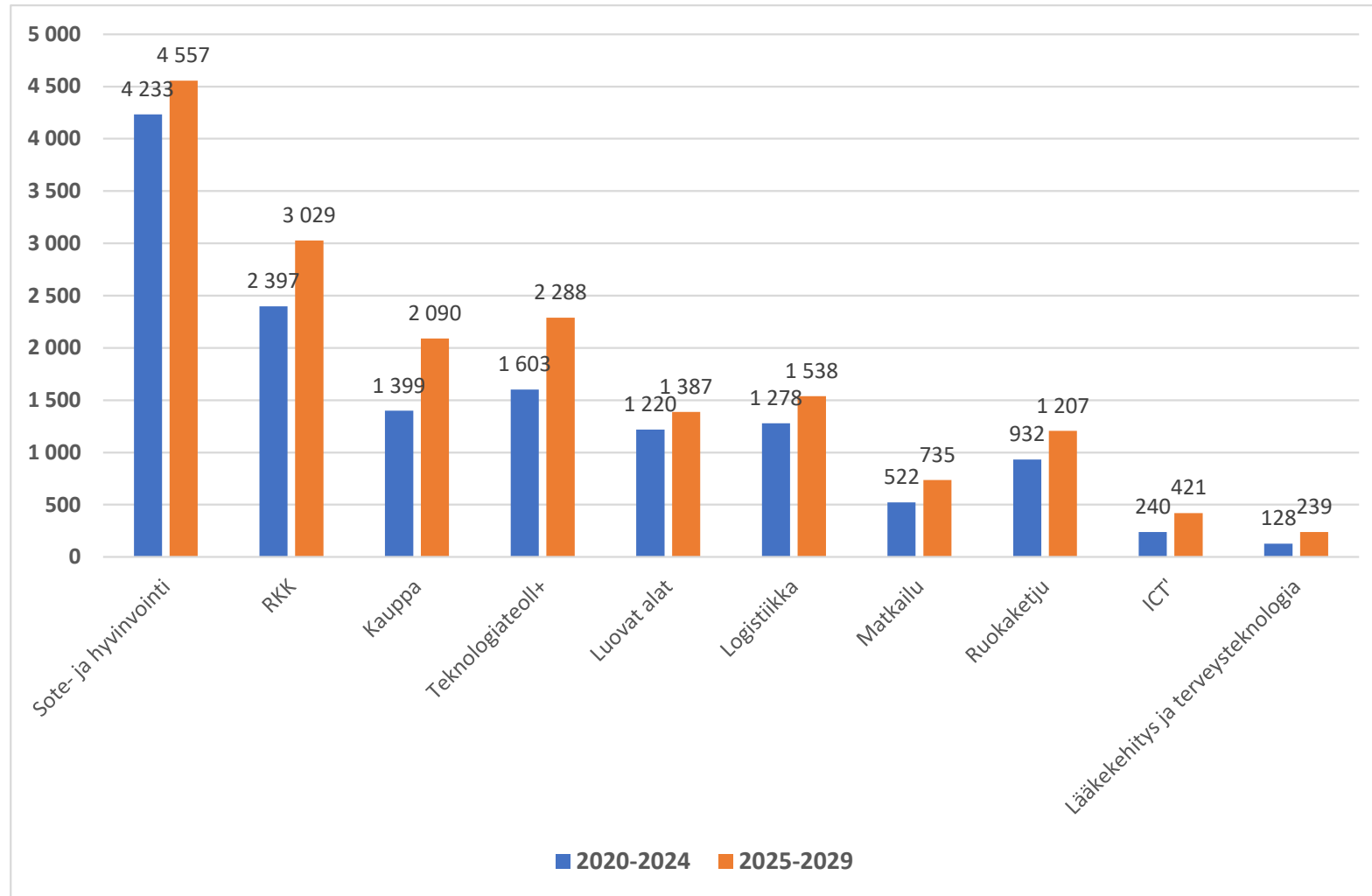
Poistuma työkyvyttömyyseläkkeelle: 8 000

eli n. **6 500 uutta osaajaa** vuodessa

Työvoiman tarjonnan muutoksesta - poistuma työstä eläkkeelle 2020-luvulla

Poistuman suuruus (hlöä) klustereittain vuosina 2020-24 ja 2025-29

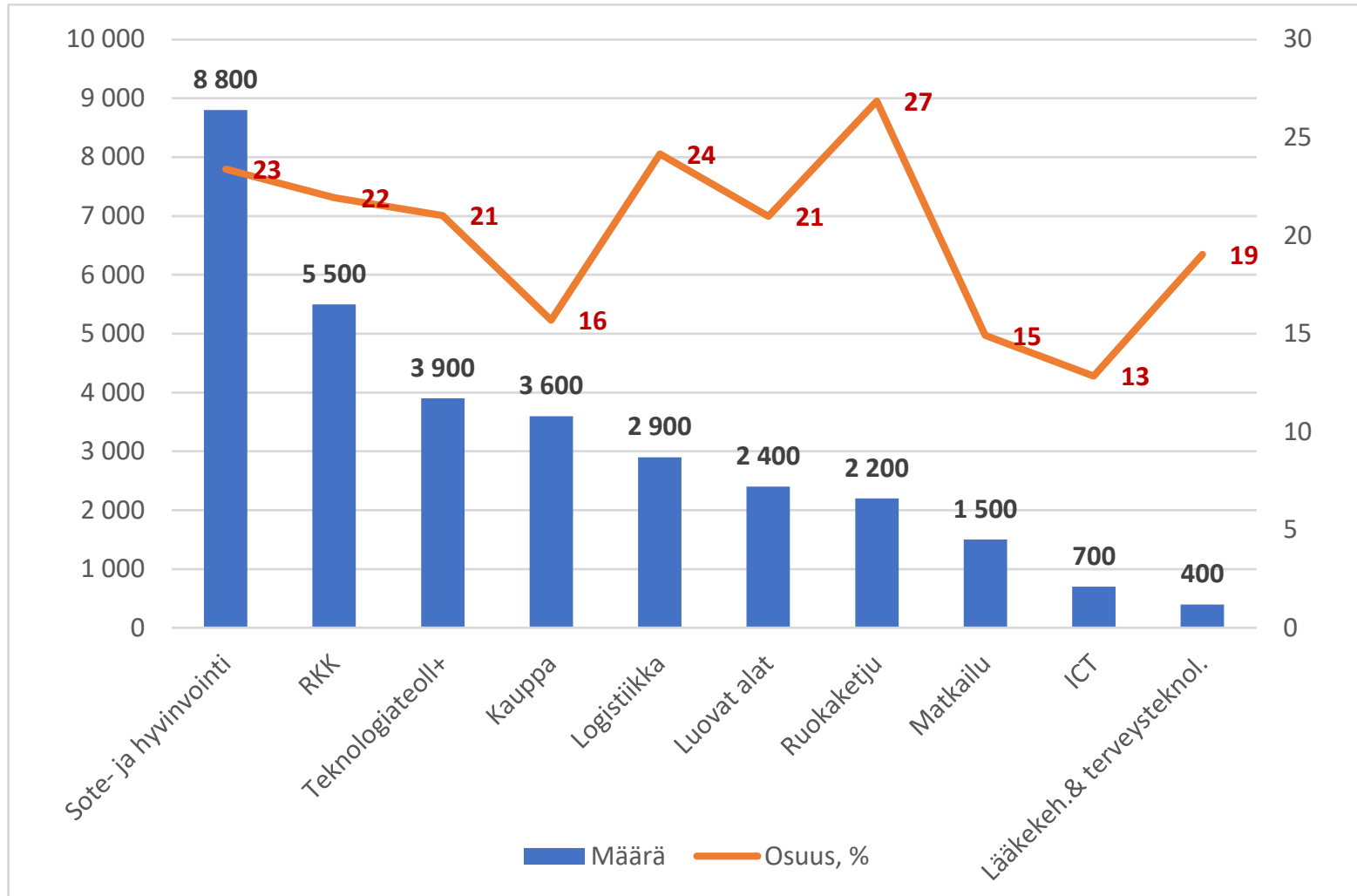

Poistuman volyyymi on yleisesti 2020-luvun loppupuolella alkupuolta suurempi.

Poistuman volyyymi riippuu klusterin työpaikkojen koko määrästä.

Työllisten ikärakenne ei poikkea klusterien välillä niin paljon, että poistumien suurusjärjestys vaihtuisi merkittävästi. Eroja toki löytyy.

Poistuman suuruus (hlöä) klustereittain 2020-29 ja sen osuus (%) klusterin nykyisistä työpaikoista

Poistuman suuruus (%) on koko maan vastaavaa pienempi

- Matkailualalla
- Luovat alat ryhmässä
- Kaupan alalla

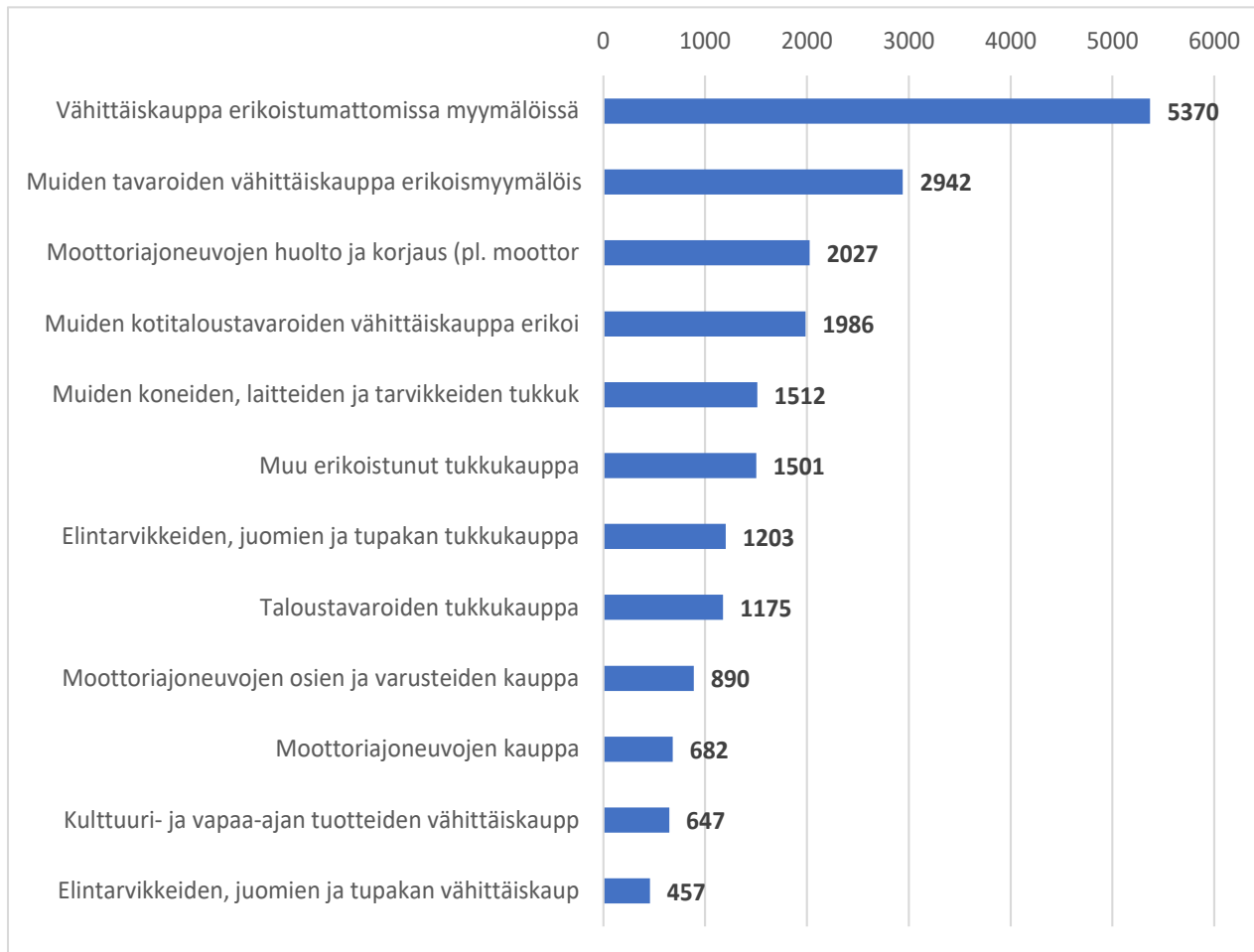
Mutta määrältään suuria poistumat ovat eniten työllistävillä aloilla

- Sote-alalla
- Rakentamis- ja kiinteistöalalla
- Teknologiateollisuus+:ssa
- Kaupan alalla

Karkeasti voidaan sanoa, että tieto tästä poistuman osuudesta kuvastaa poistuman merkitystä yritysten toiminnan kannalta.

Poistuman volyyymi taas yleensä kertoo haasteen suuruudesta koulutus- ja elinkeinojen kehittämisorganisaatioiden näkökulmasta.

Kaupan klusterin suurimmat toimialat TOP12, Varsinais-Suomi

Työpaikkojen määrällä mitattuna Kaupan alaan kuuluvia suurimpia aloja ovat

Vähittäiskaupassa (13 000 työpaikkaa)

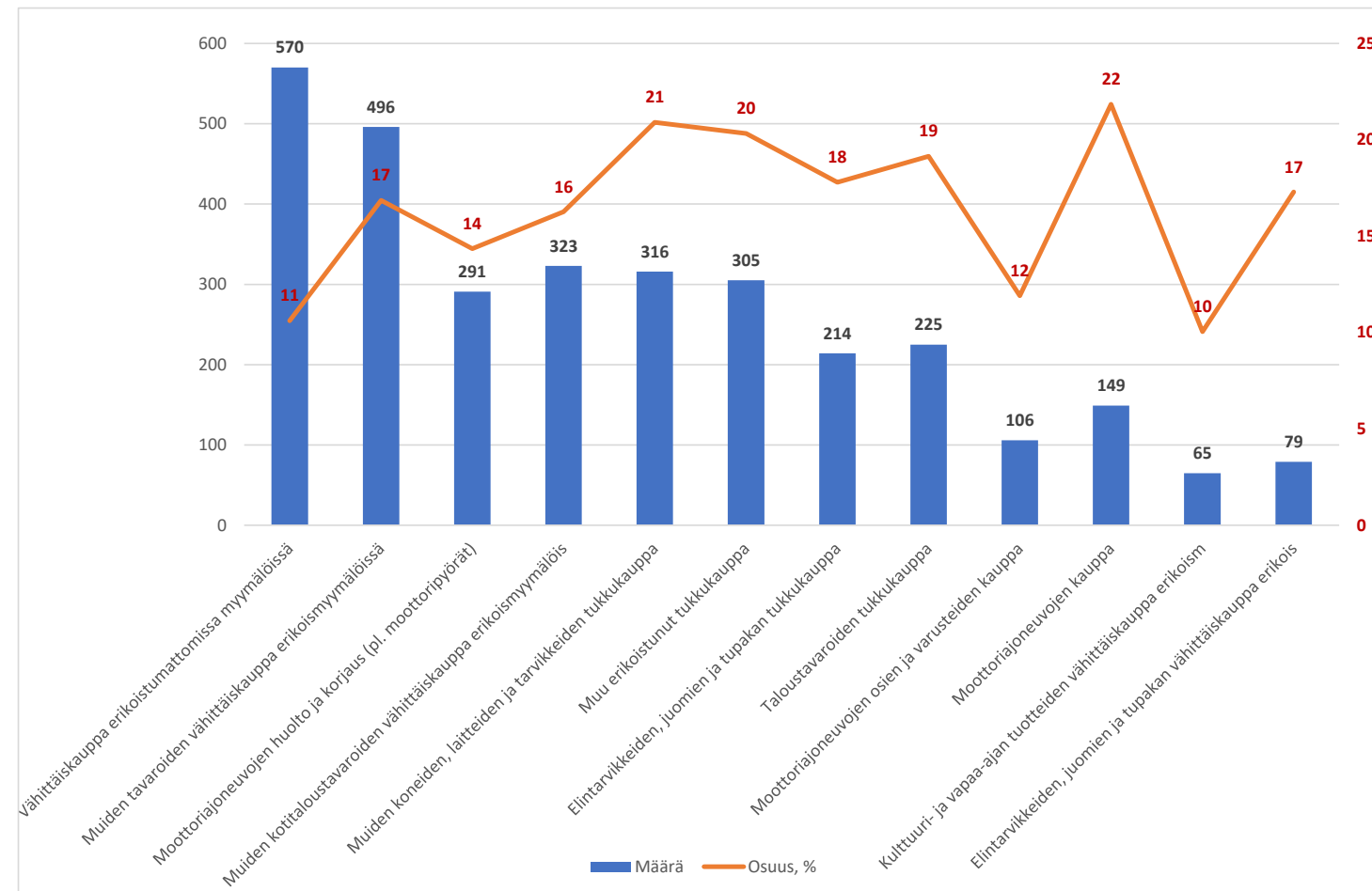
- Väh.kauppa erikoistumattomissa myymälöissä
- Väh.kauppa erikoismyymälöissä (pl kultt.+vap.aj+elintarv)

Tukkukaupassa (5 500 työpaikkaa)

- Koneiden +laitteiden tk
- Erikoistunut tk (pl moottoriajoneuv +osat+elintarv)

Lisäksi Moottoriajoneuvojen huolto (2 000 työpaikkaa)

Poistuma 2020-luvulla Kaupan klusterissa sen sisäisillä toimialoilla, Varsinais-Suomi

Poistuma on **määrällisesti** suurinta aloilla, jotka ovat myös suurimpia työllistäjiä

* Vähittäiskaupassa

- Erikoistumattomissa myymälöissä
- Erikoistunut vk (pl. kultt.+ vap.aj + elintarv)

Poistuman **osuus (%)** alan työpaikoista on merkittävä

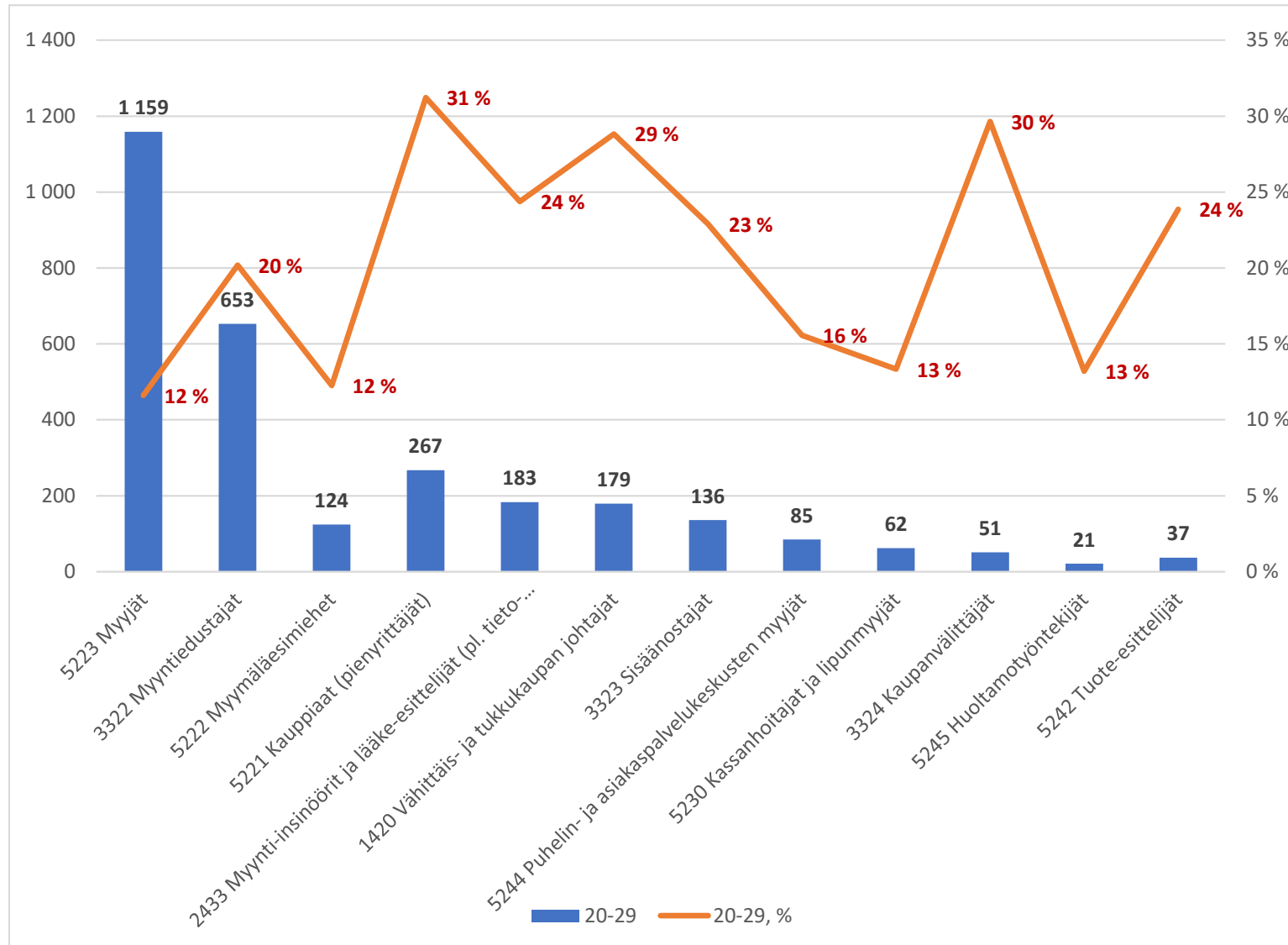
- Moottoriajoneuvojen kaupassa
- Erikoistuneessa tk (pl. elintarvikkeet + taloustavara)

Poistuman **osuus (%)** alan työpaikoista on alle klusterin keskiarvon (16%)

- Kulttuuri + vapaa-aika vk,
- Moottoriajoneuvojen osat + varusteet
- Moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus

Poistuma vähittäiskaupassa n 2 000
 tukkukaupassa n 1 300
 Moottoriajon. huolto yms. n 300

Poistuman suuruus ammateittain(hlöä) Kaupan alalla 2020-29 ja sen osuus (%) nykyisin vastaavissa tehtävissä toimivista

2020-luvulla poistuman osuus ammatin nykyisistä työpaikoista vaihtelee 12-31 %:n välillä eli vaihtelu on merkittävää ammattien välillä

Poistuma 2020-luvulla Kaupan alalla on n. 3 000 osajaa

Poistuma on määrällisesti suurinta ammateissa, jotka ovat suurimpia työllistäjiä Kaupassa

- Myyjät (n. 1 200)
- Myyntiedustajat (n. 700)
- Kauppiaat (yrittäjiä) (n. 300)

Poistuman osuus alan työpaikoista on merkittävä

- Kauppiassa
- Johtajissa
- Kaupanvälittäjissä

Huom! Ammatinimikkeet tilastoista. Näiden sisällön selvittämisessä on ammattikoodista apua (mitä ammatteja ja tehtäviä nimikkeeseen sisältyy)

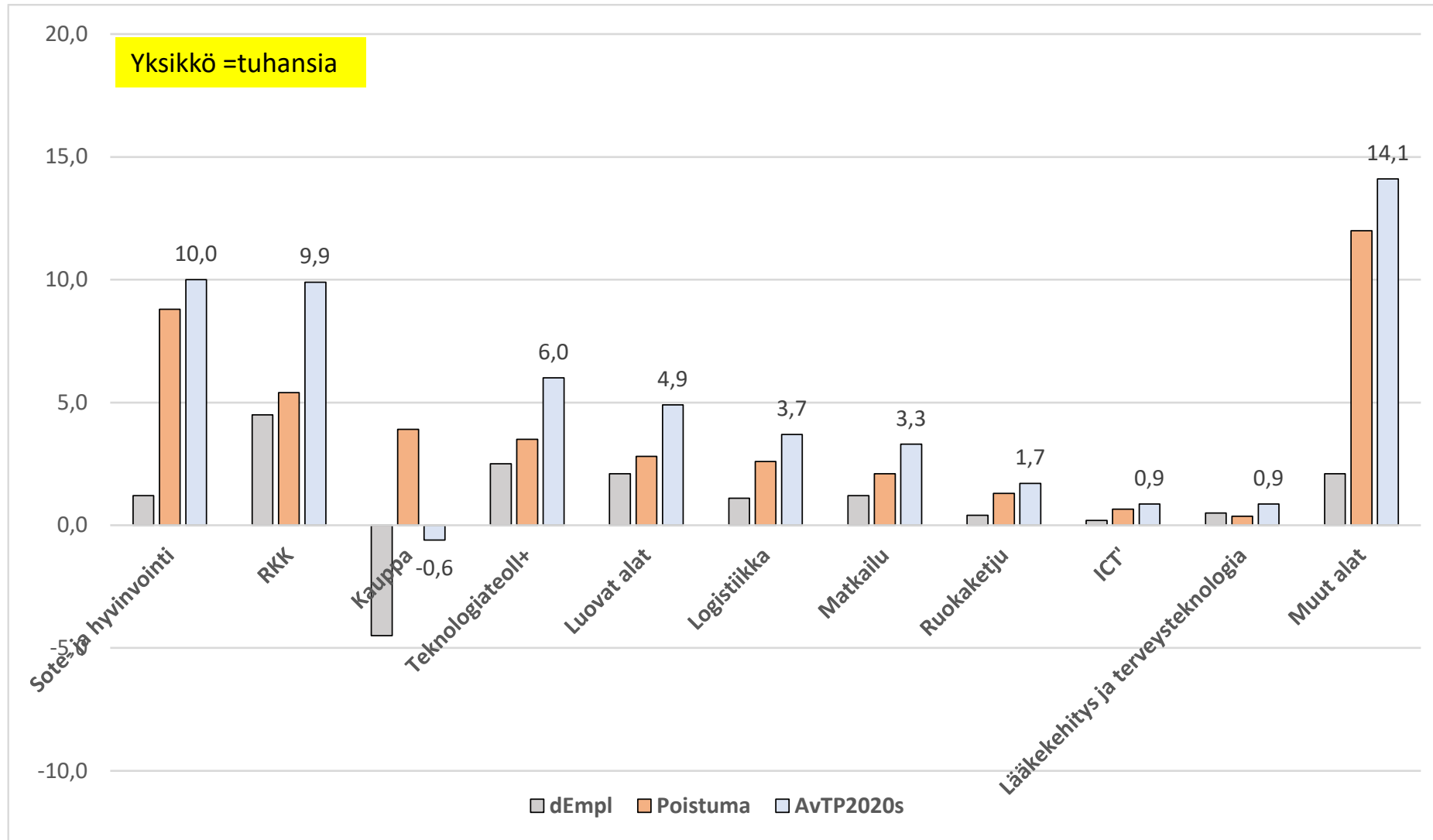
Poistuma muutamissa ammateissa 2020-luvulla Kaupan alalla ja sen osuus nykyisin ko. tehtävissä toimivista (%)

!! Ammatista tarkin tieto - koodi nelinumeroinen!!					
	20-24	25-29	20-29	20-29	
5223 Myyjät	494	665	1 159	12 %	
3322 Myyntiedustajat	235	418	653	20 %	
5222 Myymäläesimiehet	44	80	124	12 %	
5221 Kauppiat (pienyrittäjät)	108	159	267	31 %	
2433 Myynti-insinöörit ja lääke-esittelijät (pl. tieto- ja viestintätekniikka)	66	117	183	24 %	
1420 Vähittäis- ja tukkukaupan johtajat	71	108	179	29 %	
3323 Sisäänostajat	54	82	136	23 %	
5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	35	50	85	16 %	
5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	22	40	62	13 %	
3324 Kaupanvälittäjät	27	24	51	30 %	
5245 Huoltamotyöntekijät	8	13	21	13 %	
5242 Tuote-esittelijät	21	16	37	24 %	

Vastaavat tiedot (=TOP12) kuin edellisessä taulukossa tarkimmalla ammattitiedolla (koodi 4-numeroinen).

Huom! Ammatit on ryhmitelty ko. ammatin työpaikkojen määrän mukaan (suurin->pienin)

Avautuvien työpaikkojen määrä EA-klustereissa 2020-2030, Varsinais-Suomi

Tässä asetelmassa on työvoiman tarve 20-luvulla jaettu kahteen komponenttiin:

- i. Työpaikkojen määrän muutos
- ii. Eläkepoistuma

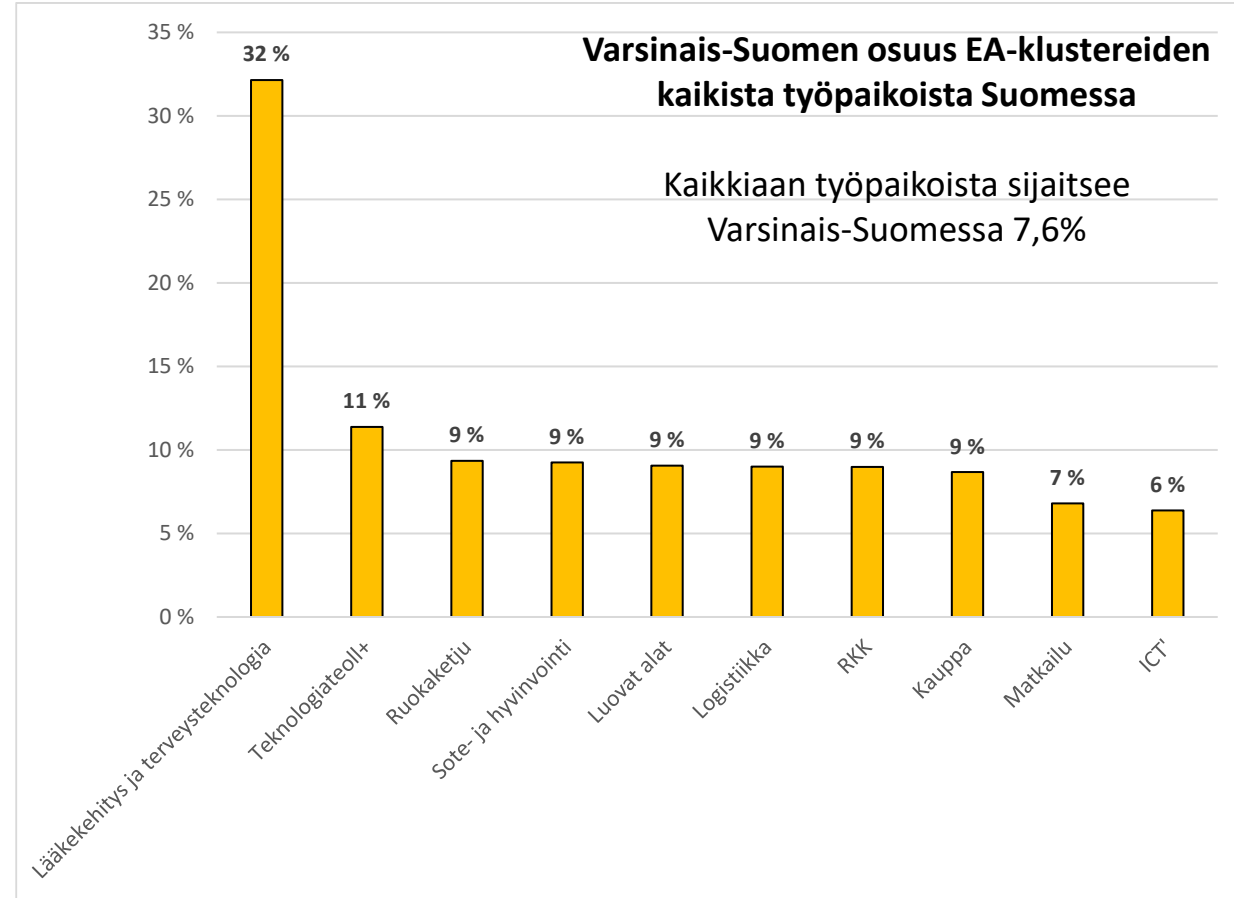
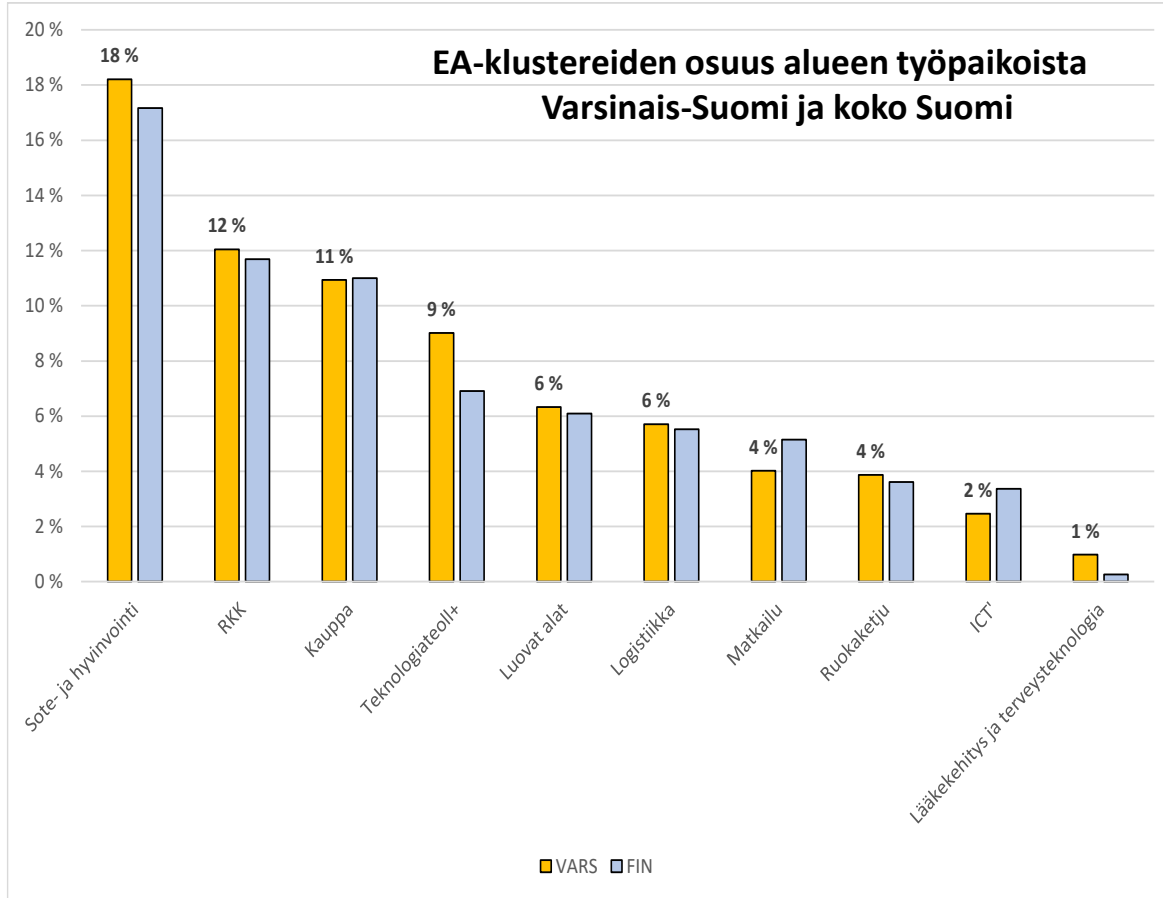
Kauppa-alalla työpaikkojen määrä vähenee, mutta poistuma kompensoi vahvasti tätä määrällistä muutosta. Näin tapahtuu myös mm. Julkisen hallinnon ja Koulutuksen aloilla.

Muissa klustereissa työpaikkojen määrä kasvaa vaihtelevasti ja se lisää työvoiman kysyntää poistuman ohella.

Taustatietoja klusterista ja niiden toimintaympäristöstä

- klusterien osuudet työpaikoista ja tuotannosta vertailu V-S+FI
 - työttömien määrä per klusteri (t-aste)
 - työttömien ikärakenne (karkea) per klusteri
 - työttömien koulutustausta per klusteri
- työvoiman kysyntä ja sen painottuminen eri aloille viime vuosina

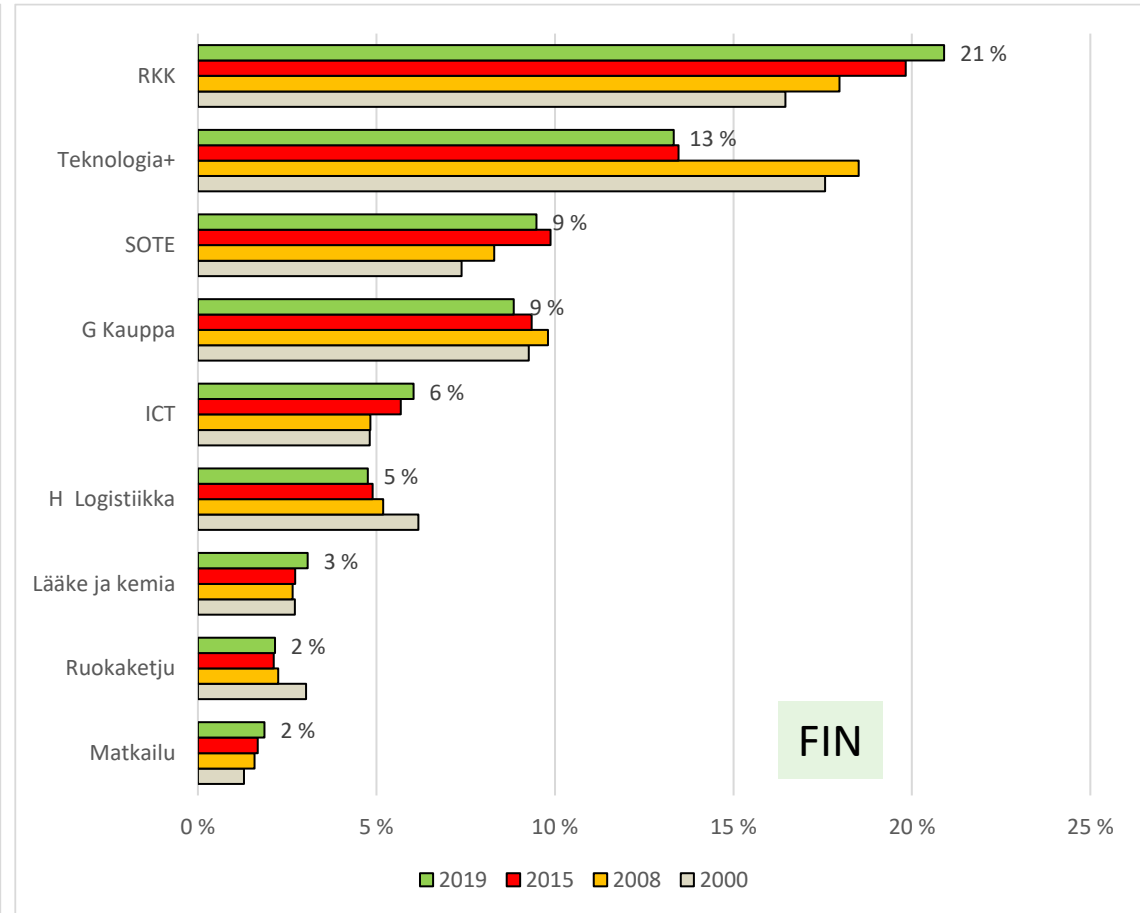
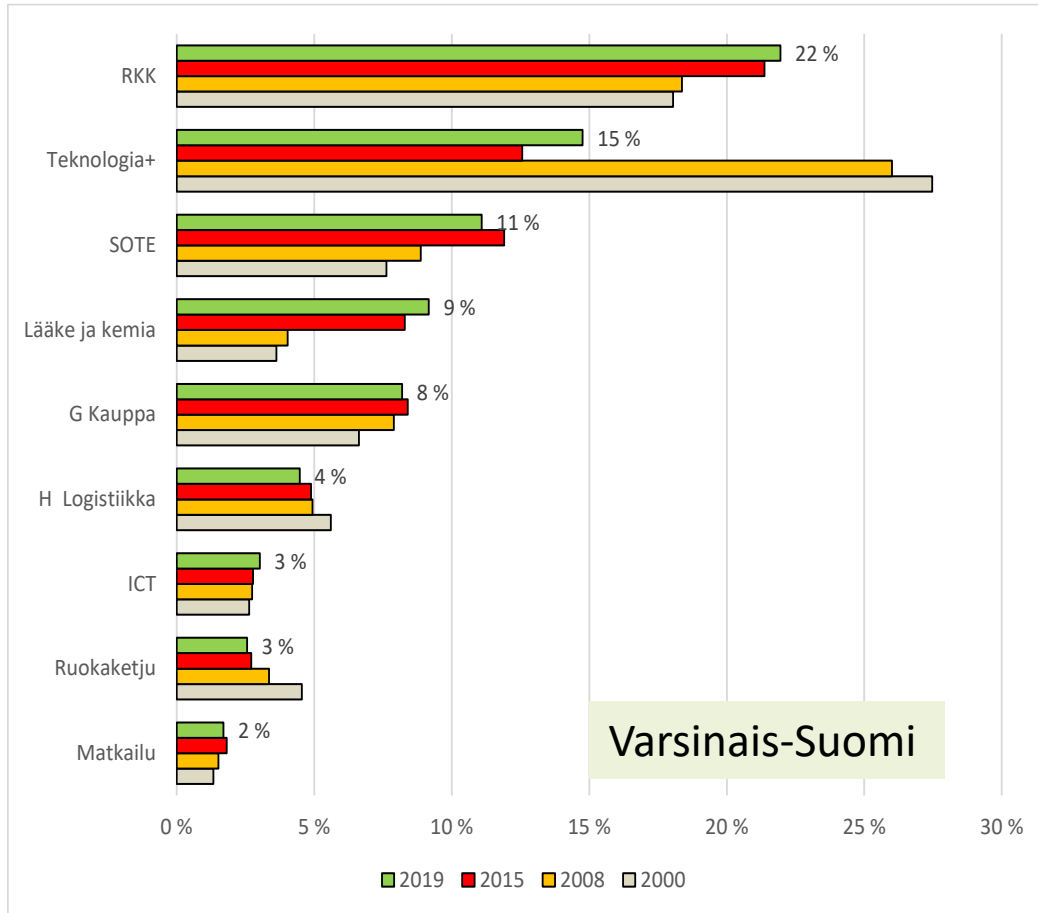
EA-klustereiden painoarvo #1, työpaikat

Varsinais-Suomen ja koko maan osuudet klusterien työpaikoista ovat useimmiten koko lailla samalla tasolla. Varsinais-Suomessa vahvoja aloja ovat Sote ja hyvinvointi-, Teknologiaeteollisuus- sekä Lääkekehitys- ja Terveysteknologia-alat. Työpaikkojen osuudella tarkasteltuna ovat Matkailu- ja ICT –alat työllistävät (suhteellisesti) vähemmän kuin Suomessa yleensä.

EA-klustereiden* painoarvo #2, alueen tuotantorakenne

* käytetty karkeampaa (2 numeroa) toimialatietoa kuin muissa kuvioissa. Vähentää MM. ruokaketjun ja matkailun tuotantoa

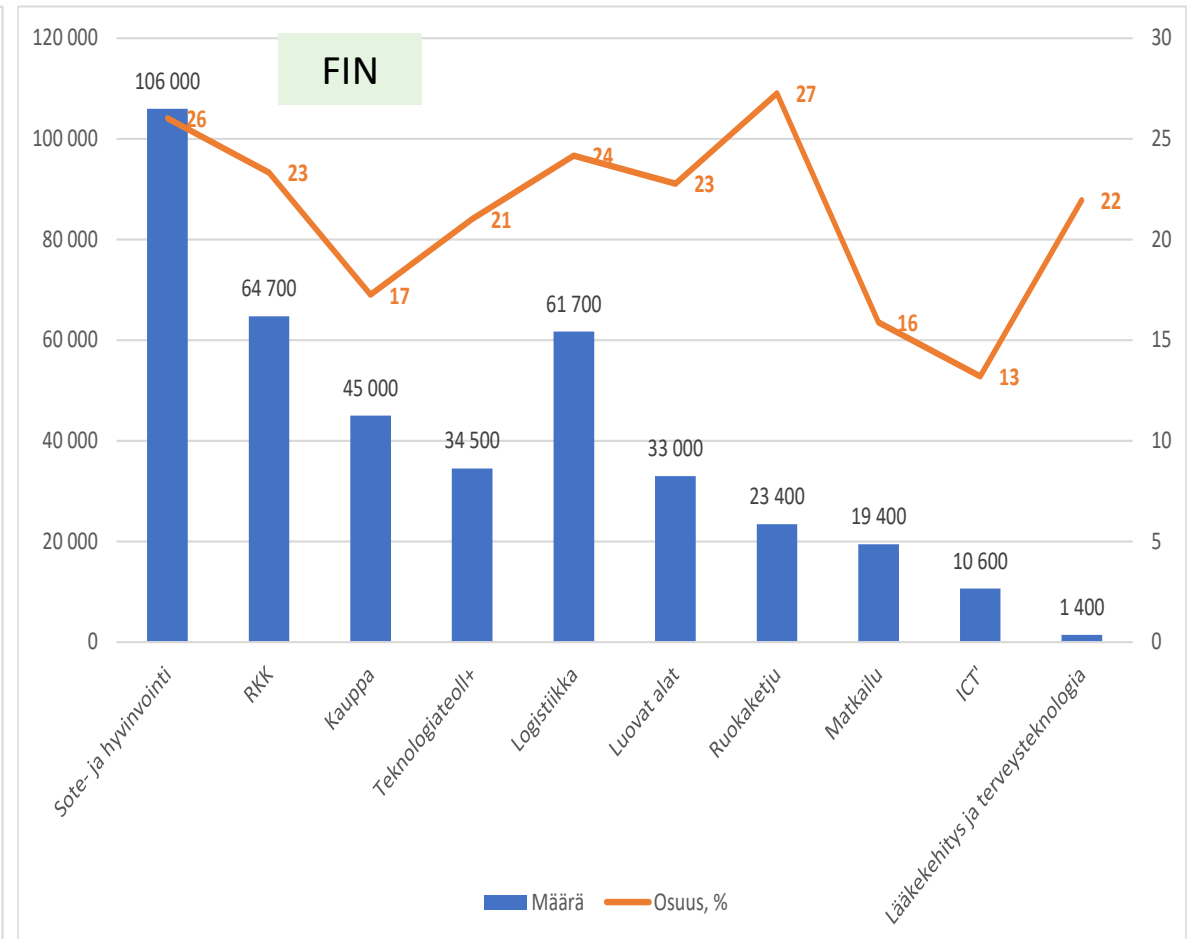
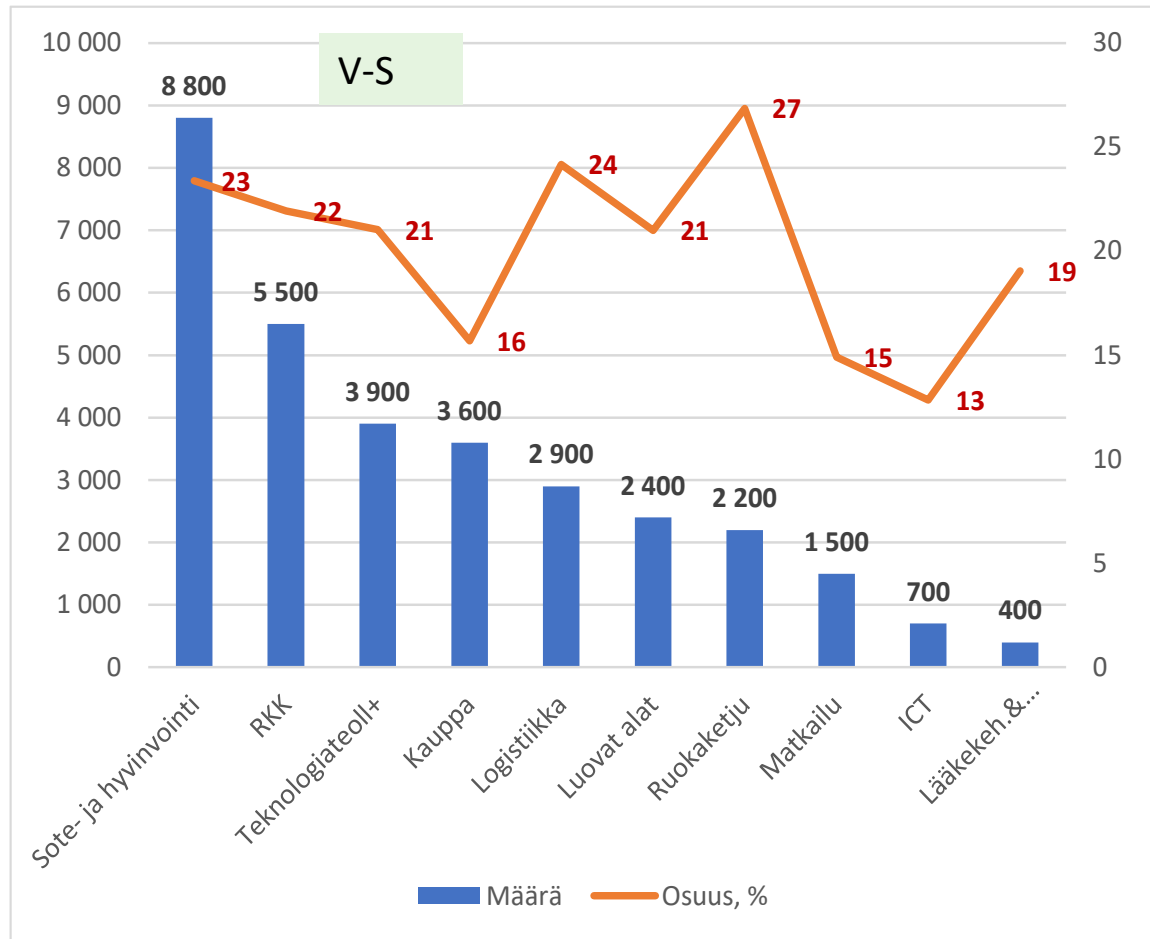
Varsinais-Suomessa ovat EA-klustereista koko 2000-luvun ajan kasvattaneet tuotanto-osuuttaan RKK, Lääke ja kemia ja ICT. Trendi on laskeva Logistiikassa ja Ruokaketjussa. Vuoden 2015 jälkeen osuuttaan on kasvattanut Teknologiateollisuus – tänä voimakkaan kasvun kautena kasvu on ollut hitaampaa Kaupassa ja logistiikassa – samankaltainen tilanne on myös ruokaketjun ja matkailun kohdalla.

Varsinais-Suomen tuotantorakenne ei paljon poikkea koko maasta. Lähinnä vain ICT-ala ja ”Lääke ja kemia” vaihtavat paikkaa ICT-alan osuuden ollessa Varsinais-Suomessa selvästi pienempi kuin koko maassa. Myös työpaikkojen määrän muutos kulkee näissä samoilla urilla. Teknologiateollisuuden osuus on kuitenkin kasvanut Varsinais-Suomessa viime vuosina, mutta supistunut edelleen koko maassa.

Eläkkeelle työelämästä poistuma Varsinais-Suomessa ja koko maassa

- vertaileva näkökulma

Eläkepoistuma EA-klustereissa vuoteen 2030 mennessä, määrä ja osuus(%) klusterin työpaikoista, V-S ja FIN

2020-luvulla poistumat eri klustereissa eivät suuresti poikkea Varsinais-Suomen ja koko maan muutoksia verrattaessa. Kun klusterit asetetaan poistumien määrän mukaiseen järjestykseen, niin ne tulevat lähes samaan järjestykseen: vain Teknologiaeollisuus ja Kauppa vaihtavat paikkaa. Poistumaosuudet eri klustereissa ovat lähes samat näillä alueilla koko vuosikymmenen aikaisessa muutoksessa. Eniten poistuma näkyy Sote ja hyvinvointi- ja Logistiikka-aloilla sekä Ruokaketjussa. Lähelle näitä sijoittuvat RKK:n, Teknologiaeollisuus ja Luovat alat. Matkailu- ja ICT-aloilla poistuma on pienintä.

Lisätietoja

- Varsinais-Suomen tutkimus- ja ennakointipalvelu
 - Juha Pusila
jspusila@outlook.com
044 2385 661
- Varsinais-Suomen liitto / Ennakointiakatemia